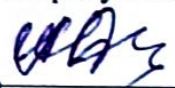

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

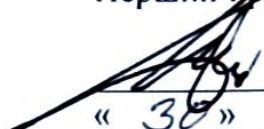
«ПОГОДЖЕНО»

Декан факультету агротехнологій

А. В. Дробітько
« 30 » 08 2021 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Д. В. Бабенко
« 30 » 08 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАТЬ

освітньо-професійна програма «Агрономія» для здобувачів початкового рівня
(короткого циклу) вищої освіти 2-го року денної форми навчання
на 2021-2022 навчальний рік

Освітній ступінь – Молодший бакалавр
Галузь знань – 20 «Аграрні науки та продовольство»
Спеціальність – 201 «Агрономія»
Мова викладання – українська

Миколаїв
2021

Робоча програма відповідає меті та особливостям освітньо-професійної програми «Агрономія» для здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти, затвердженої вченою радою Миколаївського національного аграрного університету (протокол №9 від 23.04.2019 року).

Розробник програми: Димитров М.Ф., канд. філос. наук, доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет

Програма розглянута на засіданні кафедри економічної теорії і суспільних наук, протокол №11 від 17.06.2021 року.

Завідувач кафедри
д-р політ. наук, професор

Ханстантинов В.О.

Схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету МНАУ, протокол № 11 від 17.06.2021 року.

Голова науково-методичної комісії
канд. екон. наук, доцент

Чебан Ю.Ю.

1. АНОТАЦІЯ

Філософія є особливий тип світоглядного знання, предметом якого є сукупність відносин в системі «людина-світ». Філософія є теоретичним підґрунтям людського ставлення до світу, що традиційно зосереджується на осмисленні проблем, які постають перед кожною людиною і кожним новим поколінням у зв'язку з необхідністю визначитися у природному, соціальному та духовному середовищі, сформуванню власної життєвої позиції і програму вдосконалення світу і себе в ньому.

З огляду на це курс «Основи філософських знань» покликаний ознайомити здобувачів вищої освіти з закономірностями світового історико-філософського процесу, його періодизацією, особливістю проблематики, філософськими системами та творчою спадщиною видатних мислителів того чи іншого історичного часу. Для реалізації свого виключно важливого соціального призначення курс філософії пов'язує вивчення передбачених програмою тем і проблем крізь призму граничних засад буття, для чого пропонується ознайомлення з базовими філософськими категоріями, в тому числі, буття, матерії, свідомості, розвитку, людини та інших, до розробки та інтерпретації яких мали стосунок представники різних філософських течій.

Однією із пріоритетних переваг курсу «Основи філософських знань» є увага до фундаментальних принципів сучасної теорії пізнання, проблеми істини, логіки та методології наукового пізнання, а також до проблем суспільства, культури, стратегії майбутнього розвитку людства, до розвитку гуманістичного стилю здійснення різноманітних життєвих практик.

Ця дисципліна висвітлює фундаментальні питання буття матеріально-природного, соціального та духовного світу людини, її пізнавальної та практично-перетворювальної діяльності в суспільстві, опанування чого дозволяє сформуванню визначеної системи компетентностей та досягти очікуваних результатів навчання з дисципліни.

ANNOTATION

Philosophy is a special type of philosophical knowledge whose subject is a set of relations in the system "man-world." Philosophy is the theoretical basis of human attitudes towards the world that traditionally focuses on understanding the problems faced by each person and each new generation because of the need to decide in the natural, social and spiritual environment to form their own stance and a program to improve the world and themselves in it.

Given this philosophy course designed to acquaint applicants with higher education laws of world historical and philosophical process, its periodization, feature perspective, philosophical systems and creative heritage of outstanding thinkers of a historical time. To realize its extremely important social purpose binds study course Philosophy of the program topics and issues through the prism of limiting principles of being, which is proposed to review the basic philosophical categories, including existence of matter, consciousness, development, rights and others, development and interpretation of which were involved representatives of different philosophical trends.

One advantage of the priority course philosophy is attention to the fundamental principles of modern epistemology, the problem of truth, logic and methodology of scientific knowledge and to the problems of society, culture, strategy, future development of mankind, to the implementation of the humanistic style of different life practices

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ

Галузь знань – **20 «Аграрні науки та продовольство»**

Спеціальність **201 «Агрономія»**

Освітній ступінь – **молодший бакалавр**

Семестр – **3**

Кількість кредитів ECTS – **4,0**

Кількість змістових модулів – **3**

Загальна кількість годин – **120 год.**

Види освітньої діяльності та види занять, обсяг годин:

лекції – **14 год. / 0,46 кред. ECTS**

практичні заняття – **26 год. / 0,87 кред. ECTS**

самостійна робота – **80 год. / 2,67 кред. ECTS**

Форма підсумкового контрольного заходу – **залік.**

У процесі вивчення дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології, а саме цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів: комп'ютерні презентації, тестові програми, технології майндмепінгу, система дистанційної освіти Moodle, технології Jitsi, вбудовані в курс на платформі Moodle, ZOOM та інші.

Робоча програма щорічно оновлюється з урахуванням побажань та результатів опитування здобувачів вищої освіти, роботодавців та випускників ОПП 201 «Агрономія».

У процесі навчання всі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів **академічної доброчесності** – сукупності етичних принципів та визначених правил провадження освітньої та наукової діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання та наукової діяльності, з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», «Про освіту», методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті та інших документів.

Усі академічні тексти (освітні та наукові) здобувачів вищої освіти обов'язково перевіряються щодо їх відповідності принципам академічної доброчесності, у т. ч. за допомогою програми Unichesk.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час створення академічних текстів

Автором (співавтором) освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору є особа, яка зробила особистий інтелектуальний внесок до проведення дослідження, безпосередньо брала участь у його створенні та несе відповідальність за його зміст.

Під час оприлюднення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору мають бути зазначені всі його автори. Не допускається зазначати як автора освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору особу, яка не відповідає критеріям, визначеним абзацом першим цієї частини. Якщо у проведенні дослідження або створенні освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору брали

участь інші особи, що не вказані як його автори, це має бути зазначено у творі із визначенням внеску кожної такої особи.

Освітній (освітньо-науковий, науковий) твір має містити достовірні відомості про використані методи, джерела даних, результати дослідження та отримані наукові (науково-технічні) результати.

Якщо під час проведення дослідження та/або створення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору були використані розробки, наукові (науково-технічні) результати, що належать іншим особам, це має бути зазначено в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі з посиланням на джерело їх оприлюднення.

Використання загальновідомих фактів чи ідей не потребує окремого зазначення. Всі текстові запозичення, що використовуються в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі (окрім стандартних текстових кліше), мають бути позначені з посиланням на джерело запозичення. Текстові запозичення мають бути позначені у спосіб, який дозволяє чітко відокремити їх від власного тексту автора (авторів).

У разі використання автором (авторами) власних, розробок, наукових (науково-технічних) результатів, які були оприлюднені раніше, він (вони) мають зазначити це в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі.

Дотримання вимог академічної доброчесності для здобувачів освіти

Здобувачі освіти зобов'язані виконувати вступні, навчальні, контрольні, кваліфікаційні, конкурсні та інші види завдань самостійно. Самостійність у виконанні завдання означає, що воно має бути виконане:

1) для індивідуальних завдань – особисто здобувачем, а для групових завдань – лише визначеною групою здобувачів, без втручання інших осіб, під керівництвом та контролем викладачів, що визначені як керівники, та затверджені відповідно до нормативної документації закладу вищої освіти з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами;

2) якщо умови або характер завдання передбачають обмеження у можливих джерелах інформації – без використання недозволених джерел інформації.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час оцінювання

Оцінювання у сфері вищої освіти і науки відповідає вимогам об'єктивності, валідності та справедливості. Оцінювання є об'єктивним, якщо воно ґрунтується на заздалегідь визначених критеріях. Оцінювання є валідним, якщо воно здійснюється відповідно до критеріїв, що визначаються законодавством України та суб'єктом внутрішнього забезпечення якості освіти. Оцінювання є справедливим, якщо воно проводиться за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації та неправомірного впливу на оцінювача.

3. МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основним призначенням робочої програми навчальної дисципліни є:

– ознайомлення здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу зі змістом дисципліни, критеріями та засобами оцінювання результатів навчання;

– встановлення відповідності змісту освіти освітній програмі та стандартам вищої освіти;

– встановлення відповідності при зарахуванні результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти (академічна мобільність), за іншими освітніми програмами, у попередні роки (при поновленні на навчання).

Мета дисципліни: формування філософської культури мислення та пізнання навколишнього світу, вміння логічно викладати власну думку, полемізувати, критично аналізувати явища духовно-суспільного життя.

Завдання дисципліни:

- ознайомити здобувачів вищої освіти із напрацюваннями світової філософської думки;
- дати виклад основних філософських концепцій, проблем в їх поліфонічному та плюралістичному звучанні;
- розвивати у здобувачів вищої освіти навички самостійного аналітичного підходу до суспільних явищ, духовних феноменів, прагнення до інтелектуально-духовного самовдосконалення і самореалізації;
- озброювати здобувачів вищої освіти основними вимогами, принципами та уявленнями сучасного наукового дискурсу, методології наукового пізнання.

Об'єкт: світ людини як форма самоусвідомлення та духовно-практичного освоєння нею оточуючого природного, суспільного, духовного світу.

Предмет: найзагальніші універсальні відносини в системі «людина-світ», всезагальні закономірності розвитку природи, суспільства, мислення.

До системи *компетентностей* належать:

ІК.Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теоретичних основ та методів відповідної науки і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної

діяльності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 9. Здатність прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції.

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 3. Обговорювати і пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права.

ПРН10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки.

4. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вивченню дисципліни «Основи філософських знань» передують та сприяють вивченню дисциплін, які входять до циклу загальної підготовки, що викладаються одночасно з філософією: історія України та української культури або заплановані на наступні навчальні семестри: соціологія, культурно-психологічний розвиток (логіка, етика й естетика), культурно-просвітницький розвиток особистості (психологія, релігієзнавство), політологія відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Агрономія».

5. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

6. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль		Теми		Обсяги годин				
№	Назва	№	назва	ЛЗ	ПЗ	СР	К	Разом
1	Філософія як специфічний тип знання	1	Сутність філософії та її роль у суспільстві.	2	4	8		14
		2	Проблема людини у філософії.	1	2	8		11
		3	Світогляд як найвища форма самоусвідомлення людини	1	-	8		9
Всього за змістовий модуль 1				4	6	24	0,5	34
2	Історія філософської думки	4	Розвиток філософії від античності до Середньовіччя	2	6	8		16
		5	Німецька класична Філософія. Історія української філософської думки.	2	-	8		10
		6	Сучасна світова філософія.	2	6	8		16
Всього за змістовий модуль 2				6	12	24	0,5	42
3	Систематична філософія	7	Філософське уявлення про світ.	1	2	8		11
		8	Проблема свідомості у філософії	1	2	8		11
		9	Гносеологія. Наукове пізнання	1	4	8		13
		10	Суспільство як предмет філософського аналізу. Культура і цивілізація.	1	-	8		9
Всього за змістовий модуль 3				4	8	32	1	44
Передекзаменаційна консультація								
Всього годин по навчальній дисципліні				14	26	80	2	120

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1 Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістового модуля	Кількість годин і кредитів		
	години	кредити	%
Змістовий модуль 1. Філософія як специфічний тип знання	34	1,13	28
Змістовий модуль 2. Історія філософської думки	34	1,13	28
Змістовий модуль 3. Систематична філософія	52	1,73	44
Всього	120	4,0	100,0

7.2 Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістового модуля	Кількість годин	Термін виконання, тиждень
Змістовий модуль 1. Філософія як специфічний тип знання	34	1-3
Змістовий модуль 2. Історія філософської думки	34	4-7
Змістовий модуль 3. Систематична філософія	52	8-15
Всього	120	X

7.3 Перелік та короткий зміст лекцій

Лекції є традиційними, з елементами диспуту та використанням мультимедійного обладнання для презентації (*14годин*)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ФІЛОСОФІЯ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ТИП ЗНАННЯ (4 години)

ЛЕКЦІЯ 1

Тема 1 Сутність філософії та її роль у суспільстві (2 години)

Соціальні умови та духовні джерела формування філософії. Предмет філософії. Структура, особливості та функції філософії. Матеріалізм та ідеалізм. – основні напрями філософії. Філософія і наука. Філософія і релігія. Філософія і мистецтво. Роль філософії у духовному розвитку індивіда, людства, у гуманізації суспільного життя.

Ключові слова: філософія, функція, світогляд, матеріалізм, ідеалізм, духовне джерело, онтологія, гносеологія, аксіологія, прaxeологія, логіка, етика, естетика.

Keywords: philosophy, function, worldview, materialism, idealism, spiritual source, ontology, gnoseology, axiology, praxeology, logic, ethics, aesthetics.

ЛЕКЦІЯ 2

Тема 2. Проблема людини у філософії (1 година)

Релігійна та наукова моделі походження людини. Атрибутивні ознаки людини. Феномен тілесності і духовності. Людина і особистість. Структура особистості. Сенс життя і духовний світ людини.

Ключові слова: особистість, ідентичність, особистість, фізичність, духовність, свобода, сенс життя, смерть, доля, людське походження, Бог, буття.

Keywords: person, individual, identity, personality, physicality, spirituality, freedom, meaning of life, death, fate, human origins, God, being.

ЛЕКЦІЯ 3

Тема 3. Світогляд як найвища форма самоусвідомлення людини (1 година)

Поняття світогляду, структура та способи його існування. Життєво-практичний та теоретичний рівні світогляду. Історичні типи світогляду. Роль світогляду у формуванні життєвої позиції людини, у самопізнанні її, у самореалізації.

Ключові слова: світогляд, релігія, міфологія, мистецтво, теоретичний світогляд, дораціональний світогляд, раціональний світогляд, філософське мислення.

Keywords: religion, mythology, art, theoretical worldview, pre-rational worldview, rational worldview, philosophical thinking.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ІСТОРІЯ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ (6 годин)

ЛЕКЦІЯ 4

Тема 4. Розвиток філософії від античності до Нового часу (2 години)

Антична філософія. Етапи її розвитку та загальні особливості. Натурфілософські школи Стародавньої Греції. Ідеї та представники високої класики в античній філософії. Основні школи та представники елліністичної та римської філософії. Вихідні ідеї середньовічної патристики. Місце філософії і теології у духовному житті суспільства. Схоластика і містика як провідні напрями середньовічної філософії.

Поняття «Відродження» та характерні риси духовного життя цієї доби. Провідні напрями ренесансного філософствування: гуманістичний антропологізм, неоплатонізм, натурфілософія. Особливості розвитку філософії Нового часу. Проблема методів пізнання у філософії Ф. Бекона та Р. Декарта. Теорія пізнання Т. Гоббса та Дж. Локка. Скептицизм Д. Юма та сенсуалізм Дж. Берклі. Раціоналізм та оптимізм філософії Просвітництва. Філософи Просвітництва про місце і роль людини у світі.

Ключові поняття: натурфілософія, космоцентризм, атомізм, Логос, субстанція, ідея (у Платона), епікуреїзм, скептицизм, стоїцизм, теологія, патристика, креаціонізм, схоластика, універсалії, реалізм, номіналізм, концептуалізм, «подвійна істина», томізм, антропоцентризм, пантеїзм, деїзм, раціоналізм, емпіризм, індукція, дедукція, сенсуалізм, гуманізм, механіцизм, сцієнтизм.

Keywords: Antiquity, Plato, ideas, Aristotle, Democritus, the atomic theory, Hellenism, Middle Ages, Christianity, patristic, scholasticism, universals as abstract concepts, nominalism, realism, Renaissance, Mirandola, modern philosophy, Bacon, scientific method, science, a classification of knowledge, Descartes, scientific Revolution, natural philosophy, Spinoza, Leibniz, Locke, Berkeley, Hume, pantheism, deism, scientism.

ЛЕКЦІЯ 5

Тема 5. Німецька класична філософія.

Історія української філософської думки (2 години)

Німецька філософія як особливий етап розвитку новоєвропейської філософії. І. Кант як основоположник німецької класичної філософії. Гносеологічна та етична парадигми І. Канта. Філософія Г. Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії. Антропологічний принцип філософії Л. Фейєрбаха. Філософія марксизму та її вплив на соціально-політичний розвиток європейської та світової історії.

Українська філософія як органічна складова української духовної культури. Загальні особливості української філософії. Філософські ідеї часів Київської Русі. Україна – Європа: духовні зв'язки Відродження. Поява професійної філософії в Україні. Особливості філософських курсів Києво-Могилянської академії. Життя та філософська діяльність Г.С. Сковороди. Університетська філософія в Україні ХІХ ст. Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах. Особливості розвитку української філософії ХХ ст.

Ключові поняття: агностицизм, суб'єкт, об'єкт, «річ у собі», ноумен, феномен, апіорний, апостеріорі, трансцендентальний, антиномія, мораль, моральна автономія, категоричний імператив, «Абсолютна ідея», Абсолют, діалектичний метод (Гегель), суспільно-економічна формація, матеріалістичне розуміння історії, антропологізм, любов, антеїзм, кордоцентризм, макрокосм, мікрокосм, «філософія серця», ноосфера (за В.Вернадським), ментальність, щастя, альтруїзм, патріотизм.

Keywords: forms of sensibility, epistemological limitation, the thing-in-itself, «Categorical Imperative», notion of moral autonomy, Immanuel Kant, Critique of Pure Reason, process of reasoning, Critique of Practical Reason, Metaphysics of Morals, Georg Hegel, absolute idealism, cordocentrism, anteism, macrocosm, microcosm, mentality, noosphere, Hryhoriy Skovoroda.

ЛЕКЦІЯ 6

Тема 6 Сучасна світова філософія (2 години)

Зміна парадигми філософського мислення у ХІХ – на поч. ХХ ст. Ідеї створення «наукової філософії» в європейській філософії ХІХ ст. Основні ідеї «філософії життя». Загальні особливості духовних процесів та розвитку філософії у ХХ ст. Сцієнтистські напрями в зарубіжній філософії ХХ ст.: «логічний позитивізм» (неопозитивізм), постпозитивізм, критичний раціоналізм. Напрями антропологічного спрямування: екзистенціалізм, фрейдизм, персоналізм. Філософія прагматизму. Релігійна філософія ХХ ст. Провідні тенденції розвитку світової філософії на межі тисячоліть. Філософія доби постмодерну.

Ключові поняття: сцієнтизм, позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм, фальсифікація, верифікація, парадигма, ірраціоналізм, філософія життя, феноменологія, герменевтика, екзистенціалізм, екзистенція, абсурд, фрейдизм, психоаналіз, Ерос, Танатос, лібідо, сублимація, несвідоме, прагматизм, неотомізм, персоналізм, постмодерн.

Keywords: existentialism, historical materialism of Marx, Philosophy of life, Freudianism (philosophy of Sigmund Freud), theory of the unconscious, Eros, Thanatos, sublimation, existentialism, the existence of the individual person, existence precedes essence, Heidegger, Sartre, Existentialism is a Humanism, The Roads to Freedom, Albert Camus, postmodernism.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 СИСТЕМАТИЧНА ФІЛОСОФІЯ (4 години)

ЛЕКЦІЯ 7

Тема 7 Філософське уявлення про світ (1 година)

Філософське розуміння світу. Фундаментальне значення проблеми буття для філософії. Проблема буття в історико-філософському вимірі. Категоріальні визначення буття. Філософський зміст проблем буття, субстанції, матерії. Рух як невід'ємний атрибут матерії, спосіб її існування. Філософське розуміння простору і часу (субстанціональна та реляційна концепції).

Сучасна наука про рівні та форми виявлення буття. Буття речей і природних процесів. Буття суспільства. Буття людини. Буття духовного (ідеального). Людські виміри проблеми буття.

Ключові поняття: світ, наукова картина світу, буття, субстанція, матерія, дух, субстрат, атрибут, рух, простір, час, система, сутність, явище, кількість, якість, закон, форма, зміст, дійсність, можливість, випадковість, необхідність, причина, наслідок.

Keywords: world, nature, movement, substance, materiality, spiritual substance, first of all the cognition world, anthropic principle, being, materia, space, time, non-existence.

ЛЕКЦІЯ 8

Тема 8 Свідомість (1 година)

Свідомість: поняття, виникнення, природа, наукові і релігійні уявлення про підгрунття свідомості. Свідомість і мова, свідомість і праця. Структура, ознаки, функції свідомості. Суспільна свідомість: форми, функції, взаємозв'язок. Свідомість і внутрішній світ людини.

Ключові слова: свідомість, свідомість і мова, свідомість і праця, підсвідоме, над свідоме, несвідоме, індивідуальна свідомість, групова свідомість, суспільна свідомість, форма суспільної свідомості, внутрішній світ людини.

Keywords: consciousness, consciousness and language, consciousness and work, the inner world of man, subconscious, subconscious, public consciousness.

ЛЕКЦІЯ 9

Тема 9. Гносеологія. Наукове пізнання(1 година)

Предмет, категорії, принципи сучасної гносеології, скептицизм, агностицизм, гносеологічний оптимізм, гносеологічний песимізм, конвенціоналізм. Сутність та структура пізнання. Чуттєве і раціональне пізнання.

Людина і пізнання, види пізнавальної діяльності. Істина і правда. Основні концепції істини. Критерії істини, істина об'єктивна, абсолютна, відносна,

конкретна. Пізнання і практика. Гуманістичний зміст практики. Роль людської практики у процесі пізнання. Практика як чинник пізнавальної активності та критерій істини.

Сутність наукового пізнання та його відмінності від буденного, релігійно-містичного, філософського, художньо-естетичного видів пізнавальної діяльності. Раціональність як основа наукового мислення та пізнання. Вимоги та критерії наукової раціональності.

Структура наукового знання, форми та методи наукового пізнання. Загальнонаукові підходи та принципи у науковому дослідженні. Позараціональні чинники у науковому пізнанні.

Ключові поняття: суб'єкт і об'єкт пізнання, пізнання, форми чуттєвого пізнання (відчуття, сприйняття, уявлення), форми раціонального пізнання (поняття, судження, умовивід), мислення, розсудок, розум, практика, істина, наукове пізнання, раціональність, емпіризм, факт, ідея, проблема, гіпотеза, теорія, науковий закон, опис, спостереження, вимірювання, порівняння, експеримент, аналіз і синтез, індукція і дедукція, формалізація, ідеалізація, сходження від абстрактного до конкретного, аналогія, узагальнення, класифікація, моделювання, структурно-функціональний підхід, системний підхід, історичний підхід, алгоритмічний підхід.

Keywords: cognition, knowledge, sensual and rational knowledge, truth, practice as a criterion of truth, sources of knowledge, sensual experience and rational thinking, subject and object of cognition, truth and deceit, concepts of truth, logic and methodology of scientific knowledge, scientific picture of the world, methodology of research programs, rational knowledge, scientific revolution.

ЛЕКЦІЯ 10

Тема 13. Суспільство як предмет філософського аналізу. Культура і цивілізація (1 година)

Природа суспільства у філософській традиції. Суспільство як процес і продукт життєдіяльності людей. Суспільне виробництво та його складові. Основні сфери суспільного життя – матеріально-виробнича, соціальна, політична, ідейно-духовна, культурно-побутова. Онтологія соціального. Протириччя між природою і культурною організацією людства, багатовимірні відносини між людьми як джерела розвитку суспільства та змін в ньому. Феномен відчуження та необхідність його подолання як шлях до гуманізації суспільства. Філософія історії. Проблема єдності і багатоманітності всесвітньо-історичного процесу.

Сутність культури. Основні концепції культури. Структура та функції культури у суспільстві. Культура і особистість. Культура і суспільство. Поняття цивілізації. Формаційний та цивілізаційний підходи до розуміння історичного процесу.

Ключові поняття: суспільство, суспільні відносини, соціальний спосіб життя, суспільне виробництво, продуктивні сили, виробничі відносини, аграрне, індустріальне та постіндустріальне суспільство, сфери суспільного життя, відчуження, всесвітньо-історичний процес, філософія історії, культура, концепції культури, цивілізація, суспільно-економічна формація, історичний процес, історичний прогрес.

Keywords: the concept of society, the problem of its origin, the driving forces of social development, the content of spheres of public life, activity as a way of social existence. The essence of culture. Basic concepts of culture. The structure and functions of culture in society. Culture and personality. Culture and Society. The notion of civilization. Formatting and civilizational approaches to the understanding of the historical process.

Візуальне супроводження дисципліни

Лекційні заняття з дисципліни «Основи філософських знань» за темами, що вивчаються, супроводжуються комп'ютерними презентаціями.

7.4 Перелік та план практичних занять

Практичні заняття з курсу «Основи філософських знань» проводяться із здобувачами вищої освіти протягом семестру згідно з програмою курсу з метою закріплення теоретичних знань. Викладачем, який веде практичні заняття, здійснюється поточний контроль рівня знань з теми, що винесено на обговорення шляхом оцінювання виступів з питань та відповідей на них, участі у дискусії, індивідуальної співбесіди зі здобувачем вищої освіти по темі групового обговорення і по індивідуальним завданням. Різні форми участі у семінарському занятті оцінюються відповідно до критеріїв, з якими здобувачі вищої освіти заздалегідь ознайомлюються.

Підготовка до участі у семінарському занятті повинна носити творчий характер. Попередньо здобувач вищої освіти має вивчити відповідні теми за рекомендованою літературою, список якої наведено в кінці робочої програми.

Змістовий модуль 1 Філософія як специфічний тип знання (6 годин)

ПЛАН ПЗ № 1 Тема 1 Сутність філософії та її роль у суспільстві (4 год.)

1. Коло філософських проблем. Предмет філософії.
2. Зародження філософії як світоглядної форми свідомості.
3. Структура та функції філософії.
  - 1) усне опитування (3-5 балів)
  - 2) доповіді з презентаціями (2-3 бали)

Питання для опитування:

1. Назвіть соціальні умови та духовні джерела формування філософії.
2. Поясніть чому філософія є світоглядним знанням.
3. В чому проблема визначення предмету філософії.
4. Які є специфічні риси філософського мислення?
5. Чому філософія є інтегральним видом знання?

ПЛАН ПЗ № 2 Тема 2 Проблема людини у філософії (2 год.)

1. Проблема походження та буття людини в світі.
2. Єдність біологічного і соціального в людині.
3. Свобода та необхідність в житті людини.

4. Сенс життя і духовність людини.

- 1) усне опитування (3-5 балів)
- 2) доповіді з презентаціями (2-3 бали)

Питання для опитування:

1. Дати визначення поняття людини.
  2. Співставте поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість».
  3. Які чкості людини вважаються біологічними, а які соціальними?
  4. Що таке свобода? Як свобода співвідноситься із відповідальністю, справедливістю, необхідністю?
  5. Чим визначається сенс життя?
  6. Чи можна ототожнювати духовність людини з її культурністю, вихованістю, освіченістю?
- ТЕСТИ: модуль 1 Moodle

Змістовий модуль 2 Історія філософської думки (12 годин)
ПЛАН ПЗ № 3 Тема 4 Розвиток філософії від античності
до Нового часу (6 год.)

1. Антична філософія: характер, етапи розвитку, проблематика.
  2. Середньовічна філософія.
  3. Філософія Відродження.
  4. Проблема методів пізнання у філософії Нового часу.
  5. Механіцизм та сенсуалізм у філософії Нового часу.
  6. Людина і суспільство у філософії Просвітництва.
- 1) усне опитування (2-4 бали)
  - 3) доповіді з презентаціями (2-3 бали)

Питання для опитування

1. Які зміни у світогляді європейської людини відбулися під час переходу від Античності до Середньовіччя?
2. Назвіть вихідні ідеї середньовічної патристики.
3. Охарактеризуйте місце філософії і теології у духовному житті тогочасного суспільства.
4. Чому схоластика і містика були провідними напрямками середньовічної філософії?

ПЛАН ПЗ № 4 Тема 6 Сучасна світова філософія (6 год.)

1. Зародження та особливості сучасної некласичної філософії.
  2. Сайєнтизм та антропологічні напрями у новітній філософії.
- 1) усне опитування (2-4 бали)
  - 2) доповіді з презентаціями (2-3 бали)

Питання для опитування

1. Зміна парадигми філософського мислення у XIX - на поч. XX ст.
2. Ідеї створення «наукової філософії» в європейській філософії XIX ст.
3. Основні ідеї «філософії життя».

4. Загальні особливості духовних процесів та розвитку філософії у ХХ ст.
5. Сцієнтистські напрями в зарубіжній філософії ХХ ст.: «логічний позитивізм» (неопозитивізм), «аналітична філософія», «лінгвістична філософія», постпозитивізм, критичний раціоналізм.

ТЕСТИ: модуль 2 Moodle

Змістовий модуль 3 Систематична філософія (8 годин)

ПЛАН ПЗ № 5 Тема 7 Філософське уявлення про світ. (2 год.)

1. Світ. Картина світу як світоглядне уявлення. Типи картин світу.
2. Рух як спосіб існування світу.
3. Буття. Сучасний погляд на характер та форми буття.
4. Матерія, простір, час – ключові поняття для характеристики буття.
  - 1) усне опитування (1-3 бали)
  - 2) доповіді з презентаціями (2-3 бали)

Питання для опитування

1. Що означає поняття «світ» і чому воно історично зародилося раніше поняття «філософія»?
2. Яка відмінність між поняттями «картина світу» і «світогляд»?
3. Охарактеризуйте буденну і наукову картину світу, що в них схожого і відмінного?
4. Чому прийнято говорити про філософські картини світу, тобто про їх множину, а не про єдину можливу?
5. На підставі чого філософи дійшли висновку, що рух є способом існування всього сутнього?
6. Як співвідносяться поняття «рух» і «розвиток»?
7. Оцініть сучасний погляд на характер та форми буття.
8. У чому проявляється значення проблеми буття для філософії?
9. Хто з античних філософів уперше зробив буття як таке предметом осмислення? Яких висновків він дійшов?
10. Які атрибути матерії вам відомі?
11. Чому діяльність постає основою буття людини в світі?

ПЛАН ПЗ № 6 Тема 8 Проблема свідомості у філософії (2 год.)

1. Проблема походження та природа свідомості у філософії.
2. Структура свідомості, її властивості та функції.
3. Свідомість і внутрішній світ людини.
  - 1) усне опитування (1-3 бали)
  - 2) доповіді з презентаціями (2-3 бали)

Питання для опитування

1. Назвати ключові концепції походження свідомості в історії філософії.
2. Дати визначення поняття «свідомість» і порівняти його з поняттям «світогляд».
3. Які структурні елементи виділяють у свідомості?
4. Охарактеризувати функції свідомості та вказати її властивості.
5. Які складові входять до внутрішнього світу людини?

ПЛАН ПЗ № 7 Тема 9 Гносеологія. Наукове пізнання (4 год.)

1. Поняття, структура пізнання. Єдність чуттєвого і раціонального у пізнанні.
2. Проблема істини. Роль практики у пізнанні.
3. Особливості наукового пізнання. Види наукових досліджень.
4. Форми та методи наукового пізнання.

1) усне опитування (1-3 бали)

2) доповіді з презентаціями (2-3 бали)

Питання для опитування

1. Що так пізнання і які його види ви знаєте?
2. Назвіть рівні і форми пізнання.
3. В чому полягає проблема істини в пізнанні?
4. Як розрізняються поняття «істина» та «правда»?
5. Чи може людина пізнати усе?
6. Чому практика є чинником пізнавальної активності та критерієм істини?
7. Які прикметні ознаки наукового пізнання?
8. Назвати види та рівні наукового пізнання.
9. Що належить до форм наукового пізнання?

ТЕСТИ: модуль 3 Moodle

7.5. Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Теми, які виносяться для самостійного відпрацювання, здобувачі вищої освіти вивчають у вільний від занять час. В методичних рекомендаціях для самостійної роботи виділяються теми, які здобувач вищої освіти повинен виконати самостійно

Самостійна робота здобувача вищої освіти є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять за розкладом.

Самостійна робота здобувача вищої освіти в обсязі 80 години складається з вивчення матеріалу за допомогою конспектів лекцій, підручників, допоміжної літератури, а також підготовки до семінарських занять.

Види індивідуальних завдань:

1. підготовка реферату
2. підготовка та друк тез на студентську наукову конференцію
3. участь в олімпіаді з дисципліни.

7.5.1 Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Філософія Стародавньої Індії.
2. Філософія Стародавнього Китаю.
3. Елліністичні школи у філософії.
4. Соціально-філософські засади соціалістичних утопічних теорій (Т. Мор, Т. Кампанелла).
5. Марксистська філософія.
6. Філософія постмодернізму.
7. Світогляд як найвища форма самоусвідомлення людини.

7.5.2 Перелік тем наукової роботи здобувачів вищої освіти

1. Філософія і життя.
2. Філософія і наука.
3. Філософія і релігія.
4. Особливості східної парадигми філософствування.
5. Особливості західної парадигми філософствування.
6. Філософський сенс заповідей Христа.
7. Прагматизм як філософська течія.
8. Націософія Д. Донцова і сучасність.
9. Історіософська концепція В. Липинського.
10. Історичний розвиток уявлень про світ.
11. Суперечливість буття людини.
12. Проблема комп'ютерного моделювання мислення.
13. Ідеали науки та етика вченого.
14. Проблема гуманізації сучасного технологічного світу.
15. Вчення про ноосферу і проблема глобального моделювання.

Наукова робота здійснюється під керівництвом викладачів, її результати оприлюднюються у вигляді тез на студентські наукові конференції.

Змістовий модуль	№ з/п	Тема	Кількість годин	Форма контролю	Кількість балів	
					min	max
1	1	Сутність філософії та її роль у суспільстві.	8	Підготовка доповіді, тестування, підготовка презентацій, реферат, робота у MOODLE	4	8
	2	Проблема людини у філософії.	8	-//-		
	3	Світогляд як найвища форма самоусвідомлення людини	8	-//-		
2	4	Розвиток філософії від античності ності до Середньовіччя	8	-//-	4	8
	5	Німецька класична філософія. З історії української філософської думки.	8	-//-		
	6	Сучасна світова філософія.	8	-//-		
3	7	Філософське уявлення про світ.	8	-//-	6	12
	8	Проблема свідомості у філософії	8	-//-		
	9	Гносеологія. Наукове пізнання	8	-//-		

	10	Суспільство як предмет філософського аналізу Культура і цивілізація.	8	-//-		
		Разом	80	x	14	28

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти складається з двох видів: для тих здобувачів вищої освіти, які відпрацьовують пропущені лекційні і практичні заняття, та для здобувачів вищої освіти, які мають на меті отримати більшу кількість балів у результаті кращого засвоєння дисципліни завдяки виконанню індивідуальних завдань та участі у заходах неформальної освіти.

Для здобувачів вищої освіти, які відпрацьовують пропущені практичні заняття	Оцінка в балах	Для здобувачів вищої освіти, які мають на меті отримати більшу кількість балів	Оцінка в балах
Проаналізувати законодавчо-нормативну базу з окресленого питання	1	Створення презентаційних матеріалів, зокрема англійською мовою	3 (8)
Захистити вирішене практичне завдання	1	Формування інформації щодо тем дисципліни з різних джерел	5
Вирішити тестові завдання з теми лекції у MOODLE	1	Вирішення додаткового індивідуального завдання підвищеної складності	7
Заповнення первинного документу	1	Формування файлу з первинними документами та законодавчо-нормативною базою	5
Переклад 5 слів з теми англійською мовою	1	Переклад 5-10 словосполучень англійською мовою	8
Перевірка рахунків та кореспонденції рахунків з теми заняття	1	Аналіз змін законодавства	3
Заходи неформальної освіти (тренінги, семінари, вебінари, курси тощо)	Зарахування відповідної теми з дисципліни та її оцінка в балах	Заходи неформальної освіти (тренінги, семінари, вебінари, курси тощо)	Зарахування відповідної теми з дисципліни та її оцінка в балах

7.6 ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

а) питання для поточного контролю

Змістовий модуль 1 Філософія як специфічний тип знання

1. Що таке світогляд?
2. Назвіть історичні типи світогляду.
3. Назвіть галузі філософського знання.
4. Що таке креаціонізм?
5. В чому полягають основні функції філософії?

6. Яка роль праці і мови у становленні людини?
7. Яка відмінність у поняттях “людина”, “індивід”, “індивідуальність”, “особистість”?
8. Що таке монізм?
9. Що таке матеріалізм?
10. Що таке ідеалізм?
11. Чому філософія є теоретичною основою світогляду?
12. Назвіть принципи формування світогляду.
13. Які історичні типи світогляду ви знаєте?
14. В чому полягає проблематичність людського буття?
15. Яке співвідношення понять «людина – індивід – індивідуальність – особистість»?
16. Що є біологічного, соціального та духовного в людині?

Змістовий модуль 2. Історія філософської думки

1. Які філософські школи стародавньої Індії ви знаєте?
2. В чому полягає зміст філософсько-етичної концепції Конфуція?
3. Які етапи розвитку античної філософії ви знаєте?
4. В чому полягає онтологізм давньогрецької філософії?
5. Охарактеризуйте антропологічні ідеї давньогрецької філософії.
6. Охарактеризуйте світ ідей в філософії Платона.
7. Які філософські школи періоду еллінізму ви знаєте?
8. Які передумови формування та загальні риси середньовічної філософії?
9. Дайте характеристику апологетики.
10. Що таке патристика?
11. Розкрийте особливості схоластики як стилю філософствування
12. В чому полягає філософський зміст полеміки навколо універсаліїв?
13. Дайте характеристику гуманізму філософії Відродження.
14. Охарактеризуйте методологічні позиції Ф. Бекона та Р. Декарта.
15. Назвіть видатних представників філософії Нового часу.
16. Хто вважається засновником німецької класичної філософії?
17. Проаналізуйте систему та метод філософії Г. Гегеля.
18. Охарактеризуйте філософські погляди Л. Фейєрбаха.
19. Чим покликана займатись філософія позитивізму з погляду О. Конта?
20. Що є головним у поясненні соціальних, культурних, моральних явищ у психоаналітичній філософії?
21. Охарактеризуйте концепцію “трьох світів” Г. Сковороди.
22. Окресліть зміст та оцініть «філософію серця» П. Юркевича.
23. Проаналізуйте зміст поняття «ноосфера» і значення його для сучасного екологічного мислення.

Змістовий модуль 3. Систематична філософія

1. Охарактеризуйте поняття “світ” .
2. Античний погляд на Всесвіт і людину в ньому.
3. Чи є світ людиномірним?
4. Порівняйте релігійну, наукову та філософську картини світу.

5. Проаналізуйте концепцію буття в історії філософії.
6. Охарактеризуйте структуру та назвіть основні форми буття.
7. Яке співвідношення між поняттями «буття», «субстанція», «матерія»?
8. Наведіть класифікацію форм руху.
9. В чому полягає відмінність між матеріалізмом та ідеалізмом стосовно інтерпретації світу?
10. Назвіть біологічні та соціальні передумови свідомості.
11. Опишіть структуру та функції свідомості.
12. Які форми суспільної свідомості ви знаєте і в чому полягає взаємозв'язок між ними?
13. Яке співвідношення між поняттями «свідоме», «підсвідоме», «несвідоме», «самосвідомість», «духовний світ»?
14. Що таке пізнання?
15. Яка структура пізнавального відношення?
16. Які форми чуттєвого пізнання ви знаєте?
17. Чим відрізняється раціональне пізнання від чуттєвого?
18. Що таке істина?
19. Чому практика виступає критерієм істини?
20. В чому полягає специфіка наукового пізнання?
21. Які методи емпіричного пізнання ви знаєте?
22. Які методи логічного мислення вам відомі?
23. Назвіть і охарактеризуйте форми наукового пізнання?
24. Кого із сучасних методологів науки ви знаєте?
25. Охарактеризуйте структуру і функції науки.
26. Що таке суспільство?
27. Які концепції виникнення суспільства ви знаєте?
28. Дайте визначення поняттю та охарактеризуйте структуру суспільного виробництва.
29. Розкрийте суть закону Томаса Мальтуса про народонаселення.
30. Хто і коли запровадив поняття «суспільно-економічна формація»?
31. Що таке культура?
32. Що таке цивілізація?
33. Охарактеризуйте поняття «соціальна структура суспільства».
34. Що входить до складу політичної системи суспільства?
35. Якими чинниками обумовлена актуальність проблеми прогнозування у сучасних умовах?
36. Назвіть і охарактеризуйте найбільш злободенні глобальні проблеми людства.
37. За допомогою яких методів забезпечується соціальне передбачення і прогнозування майбутнього?
38. Чому перехід від техногенної до антропогенної цивілізації є нагальною потребою сучасності?

б) Питання для підсумкового контролю (заліку)

1. Світогляд, його структура.
2. Історичні типи світогляду: міфілогія, релігія, філософія.

3. Особливості філософського знання. Матеріалізм. Ідеалізм.
4. Структура та функції філософії.
5. Філософія і наука.
6. Філософія в системі культури та її роль у житті людини, суспільства.
7. Зародження філософії. Проблема першоначала у філософії.
8. Основні течії та загальні риси стародавньої філософії.
9. Конфуціанство та даосизм – провідні течії стародавньої філософії.
10. Натурфілософія (мілетська школа, вчення Демокріта).
11. Класичний період давньогрецької філософії.
12. Філософія Епікура та Лукреція Кара. Неоплатонізм.
13. Виникнення та особливості середньовічної філософії.
14. Патристика. Погляди Августина Блаженного.
15. Схоластика. Реалізм і номіналізм. Погляди Фоми Аквінського.
16. Філософія Відродження.
17. Проблема методів пізнання у філософії Нового часу.
18. Людина і суспільство в суспільно-філософській думці Просвітництва.
19. Німецька класична філософія. Погляди І. Канта.
20. Г.Ф.Гегель, його філософська система і метод.
21. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.
22. Буття. Субстанція.
23. Основні положення та ідеї марксистської філософії.
24. Становище філософської думки в Україні у ХІ-ХУІІст.
25. Філософія Г.С.Сковороди.
26. Розвиток української філософії у ХІХ-ХХст.
27. Зародження та загальна характеристика неокласичної філософії ХІХ-ХХст.
28. Філософія позитивізму: сутність, еволюція, напрямки.
29. «Філософія життя» (Ф.Ніцше, З.Фрейд, А.Бергсон).
30. Екзистенціалізм – провідна антропологічна течія сучасної філософії.
31. Поняття «світ»: історичний розвиток уявлень, сучасний погляд.
32. Матерія, спосіб та форми її існування.
33. Природа та генезис свідомості. Роль соціальності у виникненні свідомості.
34. Структура свідомості, її основні рівні.
35. Форми суспільної свідомості. Роль соціальності у виникненні свідомості.
36. Характерні риси наукового пізнання.
37. Принципи, закони та категорії діалектики.
38. Альтернативи діалектики.
39. Предмет, основні категорії та принципи сучасної гносеології.
40. Єдність чуттєвого та раціонального в пізнанні.
41. Проблема істини (об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна, наукова і філософська).
42. Суспільство як процес і результат життєдіяльності людини.
43. Суспільне виробництво і його структура.
44. Зміст сфер суспільного життя.
45. Антропосоціогенез. Єдність природного і соціального в людині.
46. Людина, індивід, індивідуальність, особистість. Структура особистості.

47. Духовність і проблема сенсу життя.
48. Філософські концепції культури.
49. Соціальна структура та політична система суспільства
50. Цивілізація: поняття, конкуренції розвитку, плюралізм цивілізації.
51. Суспільство і природа. Вчення В.І.Вернадського про ноосферу.
52. Глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення.
53. Наука, її структура та функції.
54. Форми та методи наукового пізнання.
55. Особливості пізнання соціальної дійсності.
56. Історичний процес як предмет філософського осмислення. Суспільний прогрес: сутність, критерії.
57. Цінності та їх роль в житті суспільства, людини.
58. Філософський аналіз техніки та технології.
59. Соціальне передбачення і прогнозування майбутнього.
60. Проблеми людини в історії філософії.

8. Форма підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання та рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

За всі види робіт упродовж семестру (виконання практичних вправ, тестування, опитування, контрольні роботи, обов'язкова самостійна та індивідуальна робота, результати неформальної освіти тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 60 балів.

Оцінювання знань здобувача під час практичних занять відбувається за такими критеріями: повнота і правильність відповіді під час усного опитування, виконання контрольної та самостійної роботи. Під час оцінювання індивідуальної роботи здобувача враховується її вид, актуальність, правильність виконання. Під час оцінювання робіт, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, враховується своєчасність та правильність виконання завдань з дисципліни та розуміння змісту завдання і його вирішення. Під час оцінювання результатів неформальної освіти здобувача враховується відповідність напряму та змісту тематики дисципліни, актуальність, документальне підтвердження участі у заході.

Зміст лекційного матеріалу, словник основних термінів, індивідуальні завдання, творчі завдання, тестові завдання, критерії та форми оцінювання, напрями наукової роботи розміщено на сторінці дисципліни у Moodle <https://moodle.mnau.edu.ua/course/index.php?categoryid=397>.

Графіки консультацій, проведення індивідуальних занять розміщено на сторінці кафедри <https://www.mnau.edu.ua/faculty-off/kaf-econom-teor/>. Основними deadline залежно від виду роботи є: наступне практичне заняття, підсумковий контрольний захід зі змістового модулю, атестація, день складання заліку.

Здобувач вищої освіти має право скласти підсумковий контроль знань у запропонованій викладачем формі під час екзаменаційної сесії, до якої він допускається, якщо за виконання всіх поточних і контрольних заходів, передбачених протягом семестру, набирає 60 і більше балів. У цьому разі оцінка з

дисципліни складається з суми балів, які здобувач отримав протягом семестру, і суми балів за залік (40 балів).

За будь-якої форми освіти перелік, зміст та оцінка роботи і знань здобувача є ідентичною.

№ змістового модуля	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1.	4	6	Аудиторна робота:					
			- усне опитування	1	3	5	3	5
			- підготовка доповіді	1	3	6	3	6
			- підготовка презентацій	1	1	2	1	2
			- тестування	1	2	3	4	7
			Самостійна робота №1	1	1	2	6	8
Разом						17	28	
2.	6	12	Аудиторна робота:					
			- усне опитування	1	2	4	2	4
			- підготовка доповіді	1	1	2	1	2
			- тестування	1	1	2	5	8
			- підготовка презентацій	1	2	3	2	3
			Самостійна робота №2	1	1	3	6	8
Разом						16	25	
3.	4	8	Аудиторна робота:					
			- усне опитування	1	2	3	2	3
			- тестування MOODLE	1	2	4	4	8
			- підготовка презентацій	1	2	4	2	4
			Самостійна робота №3	1	2	4	7	10
			Разом					
Написання тез доповідей, участь в олімпіаді, в конференції							6	9
Участь у заходах неформальної освіти за наявності документального підтвердження							3	5
Індивідуальне завдання							3	8
Всього по навчальній дисципліні							60	100

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання - залік

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	(зараховано)
82 – 89	B	(зараховано)
75 – 81	C	(зараховано)
64 – 74	D	(зараховано)
60 – 63	E	(зараховано)
35 – 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання 2 (незадовільно)
0 – 34	X	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 2 (незадовільно)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, яке передбачено навчальною дисципліною

Лекційна аудиторія кафедри економічної теорії і суспільних наук
№ 101 (110 м²)

Головний навчальний корпус, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Спеціальне технічне обладнання

Мультимедійне обладнання:

- екран проєкційний – 1 шт.

- проєктор стаціонарний ACER PJ-DLP X128H MR.JQ811.001 – 1 шт.

- монітор LG 15; LED – 3 шт.

Ноутбук HP ProBook 4330s (XX945EA) 13.3; LED, Intel Core i3-2310M (2,1 ГГц)
/ RAM 2 ГБ / HDD 320 ГБ / Intel HD Graphics 3000 / DVD Super Multi DL / LAN /
Wi-Fi / Bluetooth 3.0 – 1 шт.

Акустична аудіо система (Gemix BF) – 1 комплект.

Прикладне програмне забезпечення

Корпоративне ліцензування «Volume Licensing», Parent program: OPEN
93947897ZZE1608, Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652

Office ProL Plus 2013 with SP1 – 1 од.

Windows 8 Pro – 1 од.

Google Chrome – 1 од.

Mozilla Firefox – 1 од.

Доступ до мережі Internet

Модульно-тестова програма

Інформаційне забезпечення:

Навчальні фільми

Презентації у режимі PowerPoint

10. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧОНОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Гринів О. Історія української філософії : навч. посіб. Київ : Тріада Плюс, 2015. 136 с.
2. Губерський Л. Філософія : підручник. Харків : Фоліо, 2017. 621 с.
3. Основи філософії : підручник / С. Симоненко, О. Сулим, М. Шмиголь, Н. Щубелка, Ю. Юшкевич, Л. Сандюк. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 412 с.
4. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : підручник / В. Лозовий, М. Требін, М. Горlach. Київ : Центр навчальної літератури. 2020. 1028 с.
5. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ : Каравела; Львів: Новий світ-2000, 2017. 544 с.
6. Петрушенко В.Л. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019. 596 с.
7. Релігієзнавство: навч. посіб / Р. Гула, П. Квіткін, О. Панфілов та ін. Київ : Каравела, 2019. 216 с.
8. Філософія : підручник / О. Данильян, О. Дзьобань. Київ : Право, 2019. 432 с.
9. Філософія : курс лекцій / В. О. Ханстантинов. Миколаїв : МНАУ, 2018. 149 с.
10. Філософія: плани семінарських занять, ключові поняття, питання для контролю та самоконтролю знань, завдання для самостійної роботи здобувачів вищої школи усіх спеціальностей МНАУ / Уклад. В.О. Ханстантинов. Миколаїв : МНАУ, 2020. 52 с.

Інтернет-джерела

1. Киричок О.Б. Філософія: підручник/ [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.umsa.edu.ua/storage/kf_filosof/files/6oT7nwlclKZyC3ZHNzJiIY3pCdlpyB6hP2Yij8SN.pdf
2. Лузан А.О. Вступ до філософії / [Електронний ресурс] / Режим доступу: [http://pidruchniki.ws/1445112748969/filosofiya/vstup do filosofiyi - luzan ao](http://pidruchniki.ws/1445112748969/filosofiya/vstup%20do%20filosofiyi%20-%20luzan%20ao)
3. Пазенок В.С. Філософія / [Електронний ресурс] / Режим доступу: [http://pidruchniki.ws/1662060752061/filosofiya/filosofiya - pazenok vs](http://pidruchniki.ws/1662060752061/filosofiya/filosofiya%20-%20pazенок%20vs)
4. Сидоренко О.П. Філософія / [Електронний ресурс] / Режим доступу: [http://pidruchniki.ws/15840720/filosofiya/filosofiya - sidorenko op](http://pidruchniki.ws/15840720/filosofiya/filosofiya%20-%20sidorenko%20op)

Робочу програму розробив
канд. філос. наук, доцент

М.Ф. Димитров